

TARTALOM

PTK.

1 • DR. KOVÁCS CSABA: Franchise (jogbérleti) szerződés

MUNKAPSZICHOLOGIA

3 • RÉPÁCZKI RITA: Fiaaton vezető?

MENEDZSMENT

5 • LAUF LÁSZLÓ: Adózási alapismeretek menedzserek számára 7. rész

MENEDZSMENT

6 • MÁRTONFFY ANDRÁS: A kártékony főnök (1. rész)

KÖZÉRDEKŰ

9 • Határidők

KÉRDÉSEK - VÁLASZOK

12 • Kérdések - válaszok

PTK.

DR. KOVÁCS CSABA

Franchise (jogbérleti) szerződés

A franchise szerződés a modern kor vívmánya. Az Egyesült Államokban az 1900-as évek elején védjegyek és a márkakereskedők megjelenésével kezdett kialakulni, mivel ekkor a kapitalista piacon erősödő cégek márkaépítéssel a piac mind nagyobb részét próbálták megszerezni. Az alkalmazása a második világháborút követően jelentősen felgyorsult és a nemzetközi világmárkák (így például a McDonald's) széles körű elterjedésével általánossá vált.

Magyarországon és volt szocialista országokban a franchise alapvetően a rendszerváltás után jelent meg, azóta viszont fejlődése és terjeszkedése egyre gyorsuló tendenciát mutat azzal, hogy a közép-kelet európai régióban még a franchise hálózatok elterjedésének kezdetén tartunk. Napjainkban viszont Magyarországon a gazdasági életben egyre többen választják ezt a megállapodási formát annak jelentős előnyei miatt.

Európában a jogi szabályozás viszont nem magas szintű, mivel néhány ország kivételével a franchise-nak nincsen külön jogi szabályozása. Létezik egy általánosan elfogadott irányelv a Franchising Európai Etikai Kódexe és ezen felül az Európai Unió néhány versenyjogi szabályt alkotott a tárgykörben (pl. Európai Bizottság 2790/99/EK rendelete).

Hazánkban jelenleg a jogvitákban – konkrét szerződési rendelkezéseken felül –

a fenti szabályokra és néhány egyéb szabályra (pl. a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény; Magyar Franchise Szövetség Franchising Etikai Kódexe és a 2000/1.sz. és 2002/1. sz. Irányelve) vagyunk kénytelenek hagyatkozni.

Érdekes módon az egyik első „alulról jövő” kategorizálásra az adóhatóság tett kísérletet és a (kötelező erővel nem bír) 1994/322. APEH iránymutatás szerint a franchise szerződést „rendszerbérletnek” minősítette, így háttéréne a bérleti szerződés szabályait „célszerűsítette” alkalmazni.

Talán a fenti előzmények okán a jogalkotó felismerte ezen szabályozási rendszer hiányosságát és az új Polgári Törvénykönyvben (2013. évi V. törvény) már nevesítve és önálló normahalmazzal találkozhattunk. Ezzel a jogalkotói lépéssel 2014. március 15-ével a franchise szerződés fogalmi besorolása megváltozik és bekerül a Ptk.-ban nevesített szerződések közé jogbérlet néven.

A törvény indoklás szerint az új szabályozás célja egy „támpont-szerű” alap megadása volt, amely a következő sajátosságokkal bír: „Az elmúlt években a piacon a jelentős méretű franchise társaságok mellett megjelentek kisebb méretű franchise rendszergazdák is. Míg a kiterjedt nemzetközi hálózattal rendelkező

franchise társaságok esetén a törvény diszpozitív szabályai várhatóan kevés hatással bírnak majd, a kisebb méretű társaságok esetén a törvény szabályai segíthetnek az együttműködés kialakításában, és orientálhatják a bírói gyakorlatot.”

Ezzel a törvényi indoklással a jogalkotó már előre vetítette, hogy a törvényi szabályok feltehetően nem minden területen nyernek alkalmazást, éppen ezért fontos kellő figyelmet fordítanunk azon gyakorlati igényekre, amelyeket a feleknek javasolt a szerződésekben körültekintően rögzíteniük.

A továbbiakban némi egyéb háttérismeret megadását követően a Ptk. új (2014-től hatályos) szabályokat fogjuk ismertetni tekintettel arra, hogy a jelenlegi szabályozatlanság okán a gyakorlati alkalmazás feltehetően meg fogja előzni a jogszabály hatályba lépését, de egyidejűleg rámutatunk az ezen felül szükséges szerződéses elvárásokra is.

Fogalom-meghatározás és fő jellemzők

Amennyiben a szerződés fogalmának beazonosítását szeretnénk véghezvinni, úgy irányadónak tekinthető a Franchising Etikai Kódexe, amely szerint a „franchising” termékek, szolgáltatások illetve technológia piacra juttatásának a rendszerét jelenti.

Zöld közbeszerzés? Igen!

Az Európai Unió egyik központi elvének választotta a fenntartható fejlődést és ennél fogva elkötelezett a környezetvédelem iránt is. A fenntartható fejlődés eléréséhez szükséges a jelenlegi fogyasztási minta, vagyis a fogyasztói igények/szokások és a termékek szerkezetének megváltoztatása. A közszféra feladata, hogy aktiválja, segítse az innovációt, mutasson példát a társadalomnak, vagy egyszerűen csak jogi eszközökkel befolyásolja a folyamatokat. A fenntartható fogyasztást ösztönző, közszféra által alkalmazható eszközök egyike a zöld közbeszerzési eljárás. Ennek egyik alapfelfogása, hogy a fenntarthatóságnak (gazdasági fejlődés, társadalmi fejlődés, környezetvédelem) kell lennie minden közbeszerzés lényegének, mert felelősségteljes vezetés nem létezhet e nélkül.

A zöld közbeszerzés egyszerűen annyit jelent, hogy a beszerző intézmények hangsúlyosan veszik figyelembe a környezetvédelmi szempontokat vásárlásaik során.

Relevancia

A közszférának jelentős vásárlóereje van, az egész Európai Unió GDP-jének körülbelül 16%-át teszi ki. Ekkora összeg tudatos befektetése erőteljesen hozzájárul a fenntarthatósági célok eléréséhez.

Az Európai Unió egyik közismert célkitűzése, hogy 2020-ig 20%-kal csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását, 20%-kal kevesebb energiát használjon (energiahatékonyság, takarékoság) és a megújuló energiaforrásokból származó energia használati arányát 20%-ra emelje. Magyarországnak az Unió tagjaként át kell venni a közösség prioritásait, melyek közé tartozik a környezetbarát közbeszerzés is.

Előnyök

A zöld közbeszerzések célja, hogy csökkenjen a vásárlások emberre és környezetre gyakorolt negatív hatása. A koncepciónak számos előnye lehet. Ezek között említhető elsősorban a közszféra példamutatása, a környezettudatos magatartás népszerűsítése a háztartások és a magánvállalkozások felé. Ha a közszféra jó példával jár elől, akkor könnyebb a hasonlóan környezettudatos magatartást elvárni a többi állampolgártól és gazdasági szereplőtől is.

Annak következményeként, hogy a beszerzők egyre több környezethez kapcsolódó kritériumot fogalmaznak meg befolyásolják a piacot és a keresletet erősítik a környezetbarát termékek piacán. Ez egy hosszú távú folyamat, de mindenképpen a környezetbarát termékek árának csökkenéséhez vezet, ami pedig széles körben elérhetővé teszi ezeket a termékeket. Egy másik hosszú távú előny az innováció ösztönzése, az új műszaki megoldások fejlesztése.

A szervezetek felhasználhatják a zöld beszerzés bevezetése kapcsán előálló alkalmat a beszerzéseik újragondolására, fejlesztésére is. És végül, de nem utolsó sorban a legtöbb vitatott előny, hogy megtakarításokhoz vezet. A zöld termékek versenyképessége a minőségen és újdonságon alapul. Pontosan ezért azok a termékek melyek megfelelnek a „zöld” követelményeknek a legújabb technológiákat képviselik és pl. energia fogyasztásban megtakarításokhoz vezethetnek. Ezeknek a termékeknek az egész hasznos élettartamra vetített költségei jóval alatta vannak az átlagos termékekének.

Magyarországi helyzet

A zöld közbeszerzéseknek kiemelt jelentősége van környezetvédelmi és innovációs szempontból is. Az EU-ban az 1990-es évek vége óta foglalkoznak a témával, 2004-ben pedig megtörtént a zöld közbeszerzés jogi hátterének megalapozása az Unió jogrendben (2004/18/CE; 2004/17/CE). Az EU 2003-ban ajánlást fogalmazott meg a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy készítsenek cselekvési tervet a zöld közbeszerzések nemzeti szintű megvalósítására.

Magyarországnak sajnos még mindig nincsen elfogadott zöld közbeszerzés nemzeti cselekvési terve, noha a KBT 2006-os módosítása óta lehetőség van környezetvédelmi szempontok alkalmazására is a közbeszerzési eljárásokban.

A többi Unió tagállamhoz viszonyítva hazánk különösen nagy lemaradásban van a zöld közbeszerzések tekintetében. Míg a legfrissebb felmérések szerint Belgiumban, Dániában, Svédországban, és Hollandiában a tenderek 40–60%-a zöld szempontok figyelembevételével kerül kiírásra, addig itthon ez az arány jóval kisebb.

A fentiek tükrében a zöld közbeszerzés hazai meghonosításában kiemelt jelentőséggel bírhat az új zöld közbeszerzésekről szóló kormányrendelet, különösen a kötelező erejével. A rendelet tervezet kötelezővé tenné a zöld szempontok érvényesítését a közbeszerzési eljárásokban, a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek, a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezet, a Kormány közalapítványai, valamint az állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek számára.

Az eredeti tervek szerint a rendelet 2013. július 1-jén lépett volna hatályba, de legfrissebb értesüléseink szerint ez az őszi időszakra várható.

Mi a siker titka?

Mint minden újdonság bevezetése, így a zöld közbeszerzés megvalósítása is változással, fejlődéssel kell, hogy járjon. Számos új kérdést kell megválaszolni a beszerzőknek és a beszállító partnereknek is. Mitől környezetbarát egy termék? Milyen beszerzési kritériumokat szükséges alkalmazni? Melyek az elfogadható megfelelőségi bizonyítékok? Hogyan érdemes a beérkezett tendereket értékelni? Hogyan építhetők be a környezetvédelmi szempontok a közbeszerzésekbe? Milyen termékcsoportok esetében érdemes „zöld” követelményeket támasztani? A képzések, tréningek, hiteles információk szerepe kiemelkedő, a fenti kérdésekre helyes választ adva a zöld közbeszerzés sikeres lesz.

Diófási Orsolya
okleveles műszaki menedzser
környezetmenedzsment szaktanácsadó
SURVIVE ENVIRO
Környezetmenedzsment Tanácsadó Nonprofit Kft
o.diofasi@survive.hu
www.survive.hu

